

رؤسای محترم دانشگاه‌ها/دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی...

موضوع: ضرورت هدایت مؤثر و برنامه‌ریزی جامع جهت کاهش مرگ مادری در کشور

با سلام و احترام

به استحضار می‌رساند ارتقای سلامت مادران و کاهش شاخص مرگ مادری از جمله تعهدات بین‌المللی و ملی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به شمار می‌رود. در این راستا، اقدامات ارزشمندی با هدف افزایش دسترسی مادران باردار به مراقبت‌های بهداشتی درمانی و ارتقای کیفیت خدمات مذکور انجام شده است. اگرچه با برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده توسط دانشگاه/دانشکده‌های علوم پزشکی، مرگ مادر در کشور کاهش یافته است، اما بر اساس گزارش نظام کشوری مراقبت مرگ مادری، شیب کاهش این شاخص مطلوب نیست.

براساس گزارش مذکور، بخش قابل توجهی از مرگ‌های مادری کشور قابل اجتناب هستند و خونریزی، شایع‌ترین علت مرگ مادر در ایران است. شواهد موجود در سامانه عوارض مادران (موربیدیته) نیز نشان می‌دهد که پره اکلامپسی و اکلامپسی، خونریزی و اختلالات گردش خون، نیمی از علل بستری مادران در بخش مراقبت ویژه را تشکیل می‌دهند و بیش از ۷۰ درصد هیستریکتومی‌های پس از زایمان به علت چسبندگی جفت و خونریزی انجام شده است.

ازاین رو، اتخاذ رویکرد جامع برای پیشگیری از مرگ‌ها و عوارض مادری ضروری است. در این راستا، ضمن تأکید بر ضرورت هدایت و نظارت رؤسای محترم دانشگاه/دانشکده‌های علوم پزشکی کشور بر امور مرتبط با ارتقای سلامت مادران، خاطر نشان می‌سازد که انجام اقدامات ذیل برای پیشگیری از مرگ و عوارض مادری الزامی هستند:

الف- حوزه مدیریت و رهبری:

- 1- تقویت تعهد مدیران ارشد به ارتقای سلامت مادران و کاهش مرگ مادری
- 2- هدف‌گذاری برای کاهش شاخص مرگ مادری در سطح دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی
- 3- تدوین، اجرا و ارزشیابی مستمر برنامه عملیاتی جامع برای ارتقای سلامت مادران و کاهش مرگ مادری مطابق با هدف تعیین شده و با مشارکت تمامی ذینفعان و معاونت‌های دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی
- 4- برگزاری کمیته‌های بیمارستانی و دانشگاهی مرگ مادری، مطابق با دستورالعمل نظام کشوری مراقبت مرگ مادری، با توجه ویژه به ضرورت حضور رییس و معاونین بهداشت، درمان و آموزش دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی در کمیته‌های دانشگاهی

- 5- اتخاذ رویکرد سیستمی نسبت به وقوع مرگ‌های مادری و تحلیل ریشه‌ای علل مربوطه
- 6- تصویب، اجرا، پیگیری و ارزشیابی مداخلات اصلاحی مبتنی بر علل ریشه‌ای مرگ مادری در کمیته‌های بیمارستانی و دانشگاهی، با هدف پیشگیری از وقوع مرگ‌های مادری مشابه
- 7- برگزاری کمیته‌های بیمارستانی و دانشگاهی عوارض مادری (موربیدیته) با هدف تحلیل ریشه‌ای علل بروز این عوارض مانند هیستریکتومی پس از زایمان و یا بستری مادر در بخش مراقبت‌های ویژه
- 8- تصویب، اجرا، پیگیری و ارزشیابی مداخلات اصلاحی مبتنی بر علل ریشه‌ای عوارض مادری در کمیته‌های بیمارستانی و دانشگاهی، با هدف پیشگیری از بروز عوارض مادری مشابه
- 9- به اشتراک گذاری جدیدترین دستورالعمل‌های ابلاغی با کلیه کارکنان (راهنمای کشوری خدمات مامایی و زایمان، مراقبت‌های ادغام یافته سلامت مادران- راهنمای خارج بیمارستانی، دستورالعمل ترویج زایمان و...)
- 10- نظارت و ارزیابی مستمر کیفیت ارائه خدمات به مادران و نوزادان در مراکز بهداشتی و درمانی و ارسال گزارش ادواری نتایج بازدیدها به وزارت متبوع

ب- حوزه مدیریت دارو و تجهیزات :

- 1- پیش بینی و تهیه خون و فراورده های خونی
- 2- پیش بینی و تهیه داروها و لوازم مصرفی مورد نیاز
- 3- اطمینان از وجود و سلامت تجهیزات پزشکی مورد نیاز و آشنایی کارکنان با نحوه کار با این تجهیزات

ج- حوزه مدیریت نیروی انسانی :

- 1- استاندارد سازی منابع انسانی مامائی و مدیریت توزیع مناسب ایشان در شیفت ها براساس سابقه و تجربه کاری، به ویژه در شیفت های شب و ایام تعطیل
- 2- استاندارد سازی نیروی انسانی متخصصین زنان، بیهوشی و کودکان
- 3- اجرای بخشنامه مقیمی متخصصین زنان و بیهوشی در بیمارستان و در دسترس بودن لیست متخصصین مذکور به همراه تلفن همراه و ثابت ایشان در بلوک زایمان، اتاق عمل زنان و بخش بارداری و زایمان

- 4- اجرای بخشنامه استاد معین متخصصین زنان در بیمارستان و در دسترس بودن لیست متخصصین مذکور به همراه تلفن همراه و ثابت ایشان در بلوک زایمان، اتاق عمل زنان و بخش بارداری و زایمان
- 5- تعیین لیست ماهانه آنکال دوم متخصص زنان و در دسترس بودن لیست متخصصین مذکور به همراه تلفن همراه و ثابت ایشان در بلوک زایمان، اتاق عمل زنان و بخش بارداری و زایمان
- 6- تعیین تیم های ویژه مانند تیم پزشکی چند تخصصی مدیریت مادر نیازمند مراقبت ویژه در صورت نیاز یا تیم فوریت های خونریزی مامایی بیمارستان برای همه شیفت های کاری و قراردادن برنامه ماهانه تیم در تابلوی اعلانات بخش زایمان
- 7- توانمند سازی و افزایش مهارت ارائه دهندگان خدمات سلامت به مادران در حوزه های بهداشت و درمان، به ویژه آموزش نیروهای جدید الورد
- 8- برگزاری دوره های آموزشی ادواری برای افزایش دانش و مهارت ارائه دهندگان خدمات مطابق با جدیدترین دستورالعمل های وزارت متبوع
- 9- اشتراک تجارب و درس آموخته های کمیته های مرگ و عوارض مادری
- 10 - برگزاری مانورهای مختلف با هدف افزایش مهارت های کارکنان در زمینه مدیریت اورژانس های مامایی و ارائه خدمات در زمان بحران و بلایا
- 11 - ارزشیابی عملکرد ارائه دهندگان خدمات در خصوص نحوه ارائه خدمات با کیفیت و خوشایند به مادران و طراحی نظام انگیزشی مناسب

د- حوزه مدیریت اطلاعات سلامت مادر و نوزاد

- 1- ثبت دقیق و کامل اطلاعات مادران و نوزادان در سامانه رگولاتوری سلامت
- 2- ثبت دقیق و به موقع اطلاعات در سامانه مرگ مادری و عوارض بارداری و زایمان وزارت متبوع

ه- حوزه مدیریت ارائه خدمت :

- 1- ارائه خدمات مطابق با جدیدترین دستورالعمل های ابلاغی وزارت متبوع
- 2- مشارکت فعال تیم مدیریتی دانشگاه و بیمارستان در مدیریت مادران نیازمند مراقبت ویژه
- 3- نشان دار کردن مادران نیازمند مراقبت ویژه در مراکز بهداشتی

- 4- تهیه لیست مادران نیازمند مراقبت ویژه و جهت پیگیری فعال ایشان توسط رابط سلامت مادران جهت اطمینان از دریافت مراقبت‌های مورد نیاز با کیفیت
- 5- ارجاع یا اعزام به موقع مادران نیازمند انتقال ، به بیمارستان متناسب با سطح بندی خدمات پری‌ناتال و مطابق با دستورالعمل‌های ابلاغی مربوطه
- 6- تشکیل تیم پزشکی چند تخصصی با نظارت مسئول فنی بیمارستان ، حضور بر بالین مادر و ارائه خدمات به مادران نیازمند مراقبت ویژه، مطابق با دستورالعمل‌های ابلاغی
- 7- پیگیری فعال مادران نیازمند مراقبت ویژه تا ۴۲ روز پس از زایمان توسط مراکز بهداشتی
- 8- ممیزی بالینی و بهبود مستمر کیفیت خدمات

و- حوزه مدیریت توانمند سازی دریافت کنندگان خدمت :

- 1- توانمندسازی مادران باردار و خانواده‌ها با استفاده از روش‌های مختلف آموزش حضوری و مجازی
- 2- برگزاری کلاس‌های آمادگی برای زایمان در مراکز بهداشتی و درمانی
- 3- ارسال پیامک‌های آموزشی
- 4- آموزش مادران حین بستری و در زمان ترخیص از بیمارستان
- 5- آگاه سازی مادران در هنگام ترخیص از بیمارستان درخصوص ضرورت، زمانبندی و چگونگی دریافت مراقبت‌های پس از زایمان

دکتر علیرضا رئیسی
معاون بهداشت

دکتر سید سجاد رضوی
معاون درمان